

H4A ה HE ja ו vav (kirjaimet)

(päivitelty 20.12.2023)

H4 HEPREA KIELIOPPI <https://gen.fi/h4.html>

H4A KIRJAIMET <https://gen.fi/h4a.html>

H4A ה he ja ו vav (kirjaimet)

<https://gen.fi/h4a-05-he.html>

SISÄLLYSLUETTELO

0. Dokumentteja
 1. ה he
 2. Vokaalikirjaimet
 3. Mapik-piste sananloppuisessa he-kirjaimessa
 4. Vokaalikirjain-he – vain sanan lopussa
 5. Alef–bet–gimel–dalet–he-sanoja (12)
 6. ו vav
 7. Daavid-nimi
 8. ו shuruk-vokaalikirjain
 9. Shuruk-tavuja ja -sanoja (20)
 10. ה cholam male -vokaalikirjain
 11. Cholam male -tavuja ja -sanoja (10)
 12. Jeshua-nimi menorassa
 13. Sanakokeen sanat (9)

0. DOKUMENTTEJA

H Heprea, sivukartta

<https://gen.fi/h-sivukartta.html>

Klein, Ernest: A Comprehensive Etymological Dictionary of the Hebrew Language. Macmillan 1987 (Klein)

https://www.sefaria.org/Klein_Dictionary?lang=bi

Liljeqvist, Matti: Vanhan testamentin heprean ja aramean sanakirja. Finn Lectura 2010 (MLH)

Mesila-sivusto (TV7)

<https://www.tv7.fi/mesila/>

Milon Even-Shoshan. Vol. 1–6. Hamilon Hechadash 2003 (EShM)

1. ה HE

- sekä gematrinen että paikkalukuarvo 5

ה"ה ה"ה

fem. PBH he-kirjain "huutava/ylistävä ihminen,
tuuletusaukko, henkireikä, hillul-kirjain": Pyhä Henki

- he-kirjain on heikompi, hiljaisempi ja "hellempi" kuin suomen h-kirjain

0 ה "he" "suom. h" ח "chet"

- kirjainten voimakkuusasteet

H6K 5 He (Kristus kirjaimissa)
<https://gen.fi/h6k-05-he.html>

2. VOKAALIKIRJAIMET

H4A Vokaalit
<https://gen.fi/h4a-vokaalit.html>

Vokaalikirjaimia on kolme:

ה he

- vain sanan lopussa a- tai e-vokaalin merkkinä – joskus harvoin o-vokaalin merkkinä

ו vav

- cholam male ו o-vokaali
- shuruk ו u-vokaali

jod

- i- tai joskus e-vokaalin merkinä

Lisäksi nykyhepreassa voidaan käyttää vierassanoissa alefia vokaalikirjaimena. Myös klassisessa hepreassa alef näyttäisi joskus olevan vokaalikirjain. Kieliopillisesti alef ei kuitenkaan ole (lisätty) vokaalikirjain, lukuun ottamatta joitakin aramealaisia muotoja, jossa sitä käytetään sanan lopussa he-kirjaimen sijasta.

Vokaalikirjaimia kutsutaan nimellä "lukemisen äidit", lat. *matres lectionis*, hepr. imot hakria.

אִמּוֹת־הַקְּרִיאָה אִימוֹת הַקְּרִיאָה

imot hakria MH vokaalikirjaimet "lukemisen äidit"

3. MAPIK-PISTE SANANLOPPUISESSA HE-KIRJAIMESSA

Sanan lopussa oleva he-kirjain on lähes aina vokaalikirjain. Jos se poikkeuksellisesti on (oikea) konsonantti, niin silloin sen sisään merkitään vokalisoidussa kirjoituksessa mapik-piste. Nykyheprean puhekielessä sitäkään ei kuitenkaan yleensä lausuta.

Mapik-piste on dagesh- eli korostuspisteen kaltainen. Dagesh ei kuitenkaan koskaan esiinny he-kirjaimessa.

מִפִּיק מִפִּיק

mask. aram./hepr. MH (hif. partis.) mapik-piste "ulos tuova"

(2)

דָּה

[da^h] da (dalet- ja he-konsonantti sanan lopussa)

גָּבָה

[góva^h] góva mask. (â-segol.) (17x) korkeus, ylpeys

• גבּה גבּה

gava^h olla korkea

4. VOKAALIKIRJAIN-HE – vain sanan lopussa

(4)

da

דָּה

de

דֵּה

de

דֶּה

דו

do

5. ALEF–BET–GIMEL–DALET–HE-SANOJA (12)

(6)

דג₁

dag mask. (15x) kala "nopeasti lisääntyvä",
• epä­m. muoto: (joku) kala, **a fish**

הדג₂

[haddāg] hadag art. + yks. kala
• määr. muoto: (tietty) kala, **the fish**

הד₃

hed mask. (1x, Hes07_07) ilohuuto, NH kaiku, **echo**

הידד!₄

[hēdād] Heidad! mask. & interj. (7x) ilohuuto, sotahuuto;
Hurraa! Bravo! Eläköön! "Kaikukoon!"

אָב⁵

av mask. (1090x) isä "hän, jonka tahtoon suostutaan"

הָאָב⁶

ha'av (tietty) isä

(6)

בֶּגֶד⁷

beged mask. (217x) vaate; petos "totuuden peittäminen"

הַבֶּגֶד⁸

habeged (tietty) vaate

אֲהָבָה⁹

ahava fem. (40x) rakkaus, Rakkaus

אגדה 10

agada [aggada *angada < haggada] fem. PBH satu, tarina

הגדה 11

hagada [haggada *hangada] fem. PBH kertomus (tosiasioista),
erityisesti pääsiäiskertomus

בדד 12

badad hän/se (mask.) oli yksin

• בדד

v. (3x) olla yksin

6. ו VAV

- sekä gematrinen että paikkalukuarvo 6

ו"ו ו"ו

vav fem. PBH vav-kirjain "koukku, haka, naula"

ו

vav mask. (pa. partis.) (13x, 2. Moos.) kiinnityshaka, koukku, naula,
"kiinnittäjä"

• ךךך

vuv kiinnittää/liittää yhteen

ך

ve konj. (~50000x) ja, mutta

H6K 6 Vav (Kristus kirjaimissa)
<https://gen.fi/h6k-06-vav.html>

7. DAAVID-NIMI

דָּוִד

David henk. mask. (ktiv chaser) (799x, Ruut04_17, 1Sam16_13) Daavid
"vastaan/syliin ottava/otettu, lemmitty, rakas, armas, sylissä
keinutteleva/keinuteltava, lähelle tuleva, tarpeiden täyttävä"

• דָּד

dud ottaa vastaan

• sisarj. דָּדָד

dada heilua tuulessa > duda'im "lemmenmarjat"

• sisarj. דָּדָדָד

dadad imettää "siirtää nänni vauvan suuhun"

• sisarj. דָּדָדָדָד

dada v. (2x) liikkua vailla päämäärää

• sisarj. דָּדָדָדָדָד

dadad rakastaa "tulla lähelle"

• sisarj. ננ

nadad v. (27x) liikkua nopeasti

• sisarj. ננ

nud v. (26x) liikkua edestakaisin > NH nadneda "keinu"

• lukuarvo 14 (Matt01 sukuluettelot: 3 x 14 sukupolvea)

דָּוִד

David erisn. mask. (ktiv male) (276x, Aikakirjat ym.) Daavid

• lukuarvo 24: 12 Vanhan liiton patriarkkaa + 12 Uuden liiton apostolia (Ilm04)

8. ו SHURUK-VOKAALIKIRJAIN

ו u shuruk-vokaalikirjain "suhina, vihellys"

• (pitkä) u-vokaali

שורוק שורוק

shuruk MH vokaalikirjain-u

שֶׁרָקָה.

sharak v. (12x) viheltää

9. SHURUK-TAVUJA JA -SANOJA (20)

(6)

u

אוּ₁

bu

בוּ₂

gu

גוּ₃

gu

גוּ₄

הוּ₅

hu

וּוֹ 6

vu

(7)

אֹוֹב 7

uv

אֹוֹג 8

ug

אֹוֹד 9

ud

אֹוֹו 10

uv

בּוֹא ¹¹

bu

בוּ ¹²

vu

גּוּ ¹³

gu

(7)

גּוֹא ¹⁴

gu

דּוּג ¹⁵

dug

דּוּב ¹⁶

duv

הוּג 17

hug

הוּד 18

hud

הוּא 19

hu pers.pron. & dem.pron. mask. (1386x) hän, se "herra huu!"

הוּאֵ

hava v. (2x) tulla alas, olla alhaalla

דוּ- 20

du- pref. FW (kreik. δύο dyo num. kaksi) kaksois-, kaksi-

דוּ-קוּלִי

du-koli adj. NH kaksiääninen

Jos **ו** shuruk-merkin näköiseen kirjaimeseen liittyy vokaalimerkki, niin silloin se on kahdennettu vav-kirjain – ei siis u-vokaali.

צְוָה

[tsiwwā] tsiva v. (496x) pi. kāskeä

בֵּר־מִצְוָה

bar mitsva mask. PBH "käslyn/lain poika" (13 v.)

בַּת־מִצְוָה

bat mitsva mask. NH "käslyn/lain tytär" (12 v.)

10. ך CHOLAM MALE -VOKAALIKIRJAIN

ך

O-vokaalikirjain, cholam male "täysi cholam"

- lähes aina pitkä o-vokaali
- cholam-piste on oikealla vav-kirjaimen "varren" päällä

ך

vav + cholam

- vo-tavu
- cholam-piste on vasemmalla vav-kirjaimen "liekin" päällä

11. CHOLAM MALE -TAVUJA JA -SANOJA (10)

אֹד₁

od

gov

גֹּב₂

gov

גֹּו₃

ov

אֹו₄

do

דֹּא₅

ov

אֹב₆

הֹד₇

hod mask. (24x) arvo, voima, valta, kunnia, loisto "kiitos"

הודו! 8

Hodu! Kiittäkää!

או 9

o konj. (319x) tai, vai

בוא 10

bo v. (2565x) tulla

12. JESHUA-NIMI MENORASSA

ישוע

- ilmestysmajan/temppelin pyhässä olleessa seitsenhaaraisessa lampussa eli menorassa on kirjoitettuna rakkaan Vapahtajamme nimi "Jeshua" – seitsemän liekkiä

13. SANAKOKEEN SANAT (9)

הד 1

hed mask. (1x, Hes07_07) ilohuuto, NH kaiku, **echo**

ה₂

ha art. (~23900x)

אגדה₃

agada fem. PBH satu, tarina

אהבה₄

ahava fem. (40x) rakkaus, Rakkaus

גובה₅

góva^h mask. (â-segol.) (17x) korkeus, ylpeys

וּו₆

vav mask. (pa. partis.) (13x, 2. Moos.) kiinnityshaka, koukku, naula,
"kiinnittäjä"

הוא₇

hu pers.pron. & dem.pron. mask. (1386x) hän, se "herra huu!"

- "hän, joka tulee alas ja on alhaalla meidän luonamme"

הוֹדוּ! ⁸

Hodu! Kiittäkää!

יְהִי

jada v. heittää, hif. kiittää, hitp. tunnustaa syntinsä, ylistää

דָּוִד ⁹

David henk. mask. (799x, Ruut04_17, 1Sam16_13) Daavid

"vastaan/syliin ottava/otettu, lemmitty, rakas, armas, sylissä
keinutteleva/keinuteltava, lähelle tuleva, tarpeiden täyttävä"